

tistic world of Anna Havrylets' choral music considered in line with the national revival, inherent in Ukrainian culture on a border of the millennium.

Key words: The artistic world, themes, characters, a genre and stylistic system, periods, directions, choir works.

УДК 78.03 : 784.4 (477.61)

Світлана Деба

СТРАТИФІКАЦІЯ НАРОДНОПІСЕННОЇ ТВОРЧОСТІ ЛЕМКІВ ЛУГАНЩИНИ

Традиції кожного народу – це його історія. Всім відомо, що історію створює сам народ: у своїх піснях, у картинах, у музиці, у всіх витворах мистецтва. Усна народна творчість становить поетичну біографію народу, історію його життя і боротьби за волю і незалежність, історію ратних подвигів його славних синів. Людина є носієм історії своїх пращурів: «Її вербальна, музична мова переказують найдавніші шари фольклорної інформації як відлуння давноминулих епох» [6, с. 368]. Треба бути чуйним та досвідченим, щоб розгадати почерк народу, його особливу мову. Тоді можна розкрити всі загадки, приховані в літах.

Найбільш великою загадкою Луганщини є традиція етнічної групи українців – лемків. Етнічною територією цієї народності є Лемківщина. Незначна кількість русинів (так інколи себе називають лемки) проживала також на Холмщині, Підляшші та Надсянні. Наприкінці Великої Вітчизняної війни за наказом Сталіна значна кількість лемків була перевезена до різних областей Радянської України. Це не оминило й Ворошиловградської (нині Луганської) області. Кількість переселених встановити не вдалося, але безперечним фактом їхнього проживання на території Луганської області є заснування селищ Переможне та Карла Лібкнехта в Лутугінському районі, села Переможне в Новоайдарському районі. Автором статі було здійснено декілька фольклорних експедицій у ці селища. Результатом є записи пісень, обрядів лемків, розповіді з життя представників цієї етнічної групи, які безпосередньо були переселені з території Польщі. Треба наголо-

сити, що проживання лемків на Луганщині є загальновідомим фактом. Але те, що вони зберігають цінний культурний шар, який є значною частиною скарбниці української культури, багатьом з українців невідомо. Звернення до традиції лемків, зокрема їх пісенної культури, визначає **актуальність** теми, адже «лемківська пісня – запашна гілка української культури» [1, с. 3].

Мета наукової праці – охарактеризувати стратифікацію народно-пісенної творчості лемків Луганщини за умов співіснування з чисельною кількістю представників інших національностей та народностей.

Об'єктом дослідження є локально збережена традиційна культура лемків Луганщини, яка включає духовну та прикладну складові. Враховуючи маловивченність народнопісенної творчості цієї етнічної групи, **предметом** даної праці обрано жанрову систему музичного фольклору лемків Луганщини.

Завдяки своєму територіальному місцезнаходженню та історичному контексту Луганська область є однією з найбільш заселеною носіями різних культур. За даними Всеукраїнського перепису населення за 2001 рік в Луганській області проживають представники більше 120 національностей і народностей. Усі вони мають можливість дотримуватися релігійних уподобань та традицій свого народу, мають творчі та спортивні об'єднання. Не є винятком і лемки. Їхня кількість за самоідентифікацією зовсім незначна, а молодь майже не дотримується своїх етнічних традицій. Але все ж таки представники старшого покоління зберегли фольклор локально від розмаїття музичного статку інших культур та субкультур.

Така відданість своєму етнічному началу зумовлена географічною картою етносу і рівнем соціально-економічного і культурного розвитку регіону, а саме Лемківщини. Саме віддаленість від великих міст та урбанізації задалегідь зумовила збереження архаїчних обрядових форм. Цікаво, що переселяючись на територію Луганської області (а це є район промисловий) вони так само збереглися в своєму автентичному вигляді і залишились «етнічно недоторканими і цілісними» [6, с. 369]. Це відбулося через високий культурний рівень лемків, а саме їхню релігійну свідомість і соціальну спільність, єдність.

У наш час інтерес до народнопісенної культури лемків підвищується з кожним роком. Дослідження означеної проблематики у віт-

чизняній етномузикології представлено низкою наукових праць та збірників нотних зразків, серед яких виокремимо: наукові розвідки Ф. Колесси [12], [13], С. Грици [6], [7], Я. Бодака [2], [3], Є. Гайової [5]; дисертаційні дослідження О. Фабрики-Процької [21], К. Чаплик [22]; нотно-пісенні збірники: «Весільні пісні. Книга 2» (1988) [4], «Антологія лемківської пісні» (2005) [1] тощо. Ряд досліджень науковців Луганщини також присвячено традиції лемків, зокрема А. Макарової [14], К. Глуховцевої [16], Т. Теремової [18], [19], [20], Т. Петрушиної та О. Скиби [15].

У результаті пошуків відповідного нотного матеріалу для даного дослідження сконстатуємо відсутність будь-яких нотних прикладів пісенного фольклору лемків Луганщини. Вищезазначені дослідники обмежуються вивченням історії переселення лемків та культурних традицій. Таким чином, **матеріалом** дослідження слугують зразки народнопісенної творчості цієї етнічної групи, зібрані у фольклорних експедиціях автором статті у 2010–2013 рр. від лемків старшого покоління, безпосередньо переселених з Лемківщини на територію Луганської області (села Переможне, Карла Лібкнехта Лутугінського району та село Переможне Новоайдарського району Луганщини).

Стратифікацію українського фольклору здійснюють згідно з тематикою пісень, їх функцією у житті людини, музичними особливостями. Термін «стратифікація» запозичено у сучасного етномузиколога С. Грици, яка у своїй праці «Стратифікація українського музичного фольклору» пропонує трирівневу типологію народнопісенної творчості українців [6]. Перший рівень – розподіл музичного матеріалу на роди: епіка, лірика, драма, гумор. Другий рівень визначає жанри згідно з тематично-функціональним навантаженням. Третій рівень – це характеристика структурно-мелодичних типів. Така типологія фольклорних зразків дає можливість прослідкувати, у якому обсязі зберігся фольклор лемків Луганщини. Отже, беремо дану модель типології за основу.

Стратифікація лемківського фольклору Луганщині передбачає деякі відмінності від загальноукраїнського. В першу чергу, це локальність збереження пісенної традиції. По-друге, це релігійний напрямок семантичного навантаження. По-третє, відмінності у жанрах, які були збережені при переселенні. Лемківський фольклор Луганщини репрезентує два роди – драму та лірику. Драма представлена календарно-обрядови-

ми жанрами – колядками, пасхальними, піснями на Миколая та родинно-обрядовими – весільними піснями. Лірика експонує соціально-побутові жанри (емігрантські пісні), родинно-побутові (пісні про кохання та родинний побут), ліро-епічні балади. Отже, розглянемо стратифікаційну систему народнопісенної творчості лемків за жанрами.

Зимова обрядовість лемків включає пісні на Миколая та колядки¹. Щодо свята Миколая, інформанту вдалося пригадати тільки одну пісню «*Ой, хто, хто Ніколая любить*». Яскрава та радісна тематика свята визначає музичні характеристики: рухливий темп та моторна мелодика, мажорний колорит, широкі ходи та різнобарвні інтонаційні комплекси, що є невід’ємною характеристикою лемківського фольклору.

Прикладів колядок записано більше. Найвідоміші з них: «*Дивная новина*», «*Во Віфлесмі*», «*Небо і земля*», «*Бог ся рождає*». Різдво у лемків набувало своєрідних особливостей через релігійну спрямованість. Якщо колядували, то це було заведено не в усіх. Інформант із с. Переможне Новоайдарського району розповідала: «*Колядували. Мій брат ходив колядував. У нас колядники робили таке, що там і цар був, і смерть з косою йшла, два ангели були, і чорт там був. Пастух шопку ніс, де Христос родився, там все було*»² (з власних експедиційних матеріалів автора статті). Крім того, у колядках лемків відчутним є домінування християнської тематики (натомість язичницькі мотиви редуковано максимально). Показовим у традиції лемків є той факт, що усе наколядоване в оселях відносили до церкви.

Святковий настрій втілено і у зібраних зразках. Характерними є: рухливі темпи, розвинена широкоамбітуса мелодію з м’якими ходами на терцію, квінту, сексту та стрибками на кварту. Зустрічаються оспівування, секвенції, рух по звукам мажорних і мінорних тризвуків, різноманітні інтонаційні комплекси (трихорди, тетрахорди, пентахорди).

Весняна обрядовість представлена Святом Воскресіння Ісуса Христа. Пасха – найбільш древнє християнське свято та одне з найбільш улюблених і непохитних свят лемків. Записані пасхальні піс-

¹ Приклади цих пісень було записано в с. Переможне Новоайдарського р-ну Луганської області від інформанта *Тернак Надії Василівни* (1935 р. н.).

² Записано від *Н. В. Тернак*.

ні за жанровою основою – народні псалми: «Страдальна Мати», «Притерпілий за нас страсти»³. Ці духовні пісні насичені епітетами, в них присутні порівняння. Музична мова репрезентує різноманітні інтонаційні комплекси (трихорди та пентахорди), чітке окреслення ладових функцій, ходи не терцію та кварту, фігури обспівування⁴. Каденції вирізняються своєю «незамкнутістю». Поряд зі сталою ритмікою використовують синкопи та фермати.

Родинно-обрядовий фольклор представлений, передовсім, весільною традицією лемків. Весільний обряд має багато спільних рис з традиційним українським весіллям – час проведення, сценарій весільної дії, тематика обрядів, пісень та ладкань. Лемки мають свій жіночий костюм. Його складають такі атрибути: опліччя (коротка сорочка), горсет (корсет), кружева (мереживо), кабат (плісирована спідниця), запаска (фартух) із домінуванням біло-червоної кольорової гами.

Неабиякого значення і в лемківських весільних піснях та обрядах набуває символіка. Вода є символом плідності (коли батьки благословляли дітей, завжди ставили поруч відро з водою, якою потім обливали дружок). Ягода, рожа є символом дівочої чистоти, жіночності і краси. Вінок, що, за уявленнями лемків, забезпечує молодій плідність, також є символом дівочтва. Сіно означає згоду батьків на небажаний для дівчини шлюб. До прикладу:

*Чи то я, мамичко,
Не ваша дитина
Же сте мі наквали
До перини шіна.*

Зібраний пісенний матеріал весільної обрядовості налічує одну пісню «*Йще ся не думав*»⁵, та весільні ладкання⁶. В основі записаних

³ Записано в с. Переможне Новоайдарського р-ну від *Н. В. Терпак*.

⁴ Тут і далі авторський термін «оспівування» замінено на більш точний термін «обспівування» (*прим. ред.*).

⁵ Записано в с. Переможне Новоайдарського р-ну від *Н. В. Терпак*.

⁶ Записані в с. Переможне Новоайдарського району від Терпак Надії Василівни та в с. Карла Лібкнехта Лутугінського району від інформантів Березовської Марії Вікторівни (1929 р. н.) та Сороки Галини Тимофіївни (1926 р. н.).

ладкань – формульні політекстові наспіви (у нашому випадку, на два варіанти наспіву налічується понад два десятки різних вербальних текстів). Наприклад:

3 Юш мо - во - ду ве - дут сва - шки роз - бе - ра - ти,
ві - нок із ве - льо - ном, дру - гий тре - ба да - ти.

*Юш моводу ведут
Свашку розберати,
Вінок із вельоном,
Другий треба дати.*
* * *

*Чиста ця свашечки
Попили, попили
Же с тя паню-моду
Накриво завили.*
* * *

*А виход же виход
Ти, багатий сину,
Привітай, привітай
По жені родину.*

Поетичні особливості весільних пісень та ладкань налічують епітети, порівняння, зустрічається прийом конкатенації. Є й індивідуальні риси, які визначають певні музичні характеристики: широкий амбітус (секста, октава), розмаїття інтонаційних комплексів – трихорди, тетрахорди, пентахорди, гексахорди, ходи на терцію та кварту.

Лемківський необрядовий фольклор представлено родинно-побутовими, соціально-побутовими піснями та ліро-епічними баладами⁷.

⁷ Всі приклади пісень були записані в с. Переможне Новоайдарського р-ну від Н. В. Терпак.

Інтерес до ліричної сфери обумовлений тематикою жанру, що безпосередньо пов'язано із непростим життям селян. Родинно-побутова лірика поділяється на пісні про кохання («*Ой, дівчино чорноброва*», «*Там на горі крута вежа*») та сімейний побут («*Верба, верба кучерява*»). Любовна лірика насичена епітетами, поетичними паралелізмами та порівняннями, відзначається мажорним колоритом, рухами по акордам, синкопами. Жанр родинної лірики та ліро-епічні балади («*Зацвіла калина*») у фольклорі лемків менш розповсюджені. Їх характеристики значно відрізняються від інших жанрів: драматичний та трагічний характер тексту підтримують натуральний мінор, фригійські та мінорні інтонаційні комплекси.

Найбільш поширений серед лемків жанр **соціально-побутової лірики**, який представлено емігрантськими піснями. Її розквіт припадає на повоєнні роки, після переселення лемків. Лемкиня-інформант заспівала зворушливі пісні особистісного характеру: «*Я в чужині проживаю*», «*Гори мої, гори Карпати*», «*Там в горах Карпатах*». Вони описують тугу та сум селян за рідною землею. У селі Карла Лібкнехта Лутугінського району від інформантів Березовської Марії Вікторівни та Сороки Галини Тимофіївни нам вдалося записати декілька поетичних прикладів, які стосуються емігрантської тематики і ще раз підтверджують шанобливе ставлення лемків до свого рідного краю:

*Гори наши, гори Карпати,
Ми вас не забудем, поки жити будем.
Гори наши, гори Бескиди,
Што в них жили наши діди-прадіди.*

Емігрантська пісенність як цикл соціально-побутової лірики є великим художнім джерелом пізнання духовних поглядів та психології людини далеко від рідного краю. «Сі пісні складаються на широкий цикл, справжню епопею, що з різних боків змальовує долю емігрантів. На піснях про еміграцію бачимо, як на наших очах твориться нова група пісенна, що найсильніше виступає на західних окраїнах та поволі охоплює щораз ширші круги» [12, с. 42]. Серед музичних особливостей опрацьованих прикладів: ладове забарвлення – мажор та гармонічний мінор, чітке окреслення ладових функ-

цій, обспівування, м'які ходи на терцію, кварту, квінту та сексту, синкопований ритм.

ВИСНОВКИ. Український фольклор взагалі, як і фольклор лемків зокрема, виник і формувався у певних часо-просторових умовах, які наділені самотніми особливостями, пов'язаними з географічним положенням, національним пріоритетом, системою господарського устрою та фінансового забезпечення, культурним розвитком, характером контактів з іншими етносами, релігійними вподобаннями в широкому значенні. Саме догмати віровчення православної та греко-католицької Церкви мають найстійкіший вплив на традицію лемків, зокрема на їх народнопісенну творчість.

Здійснений аналіз зібраних зразків народнопісенної творчості лемків засвідчив наявність рис синтезу української народнопісенної традиції, професійної західно-європейської та церковної музики (у музичних і поетичних особливостях). Узагалі український і лемківський фольклор базується на етнічній спорідненості, оскільки географічно Лемківщина контактувала з територією сучасної України тільки невеликою частиною Закарпаття (на якій окрім інших етносів, проживали й лемки). Найбільше спільних рис – у поетичних особливостях (що є основою архаїчних обрядових та ліричних жанрів, що виникли значно пізніше). Обрядові свята (Різдво, Пасха, весілля) є схожими за сценарієм святкування та ідентичними для всієї України за часом проведення.

Найбільш характерним та спільним для багатоетнічного українського народу жанром лірики є емігрантські пісні. Історія України засвідчує, що у різні періоди люди були вимушені покидати рідну землю у пошуках кращої долі, або переїжджати їм доводилось насильно (як відбулось свого часу при переселенні жителів із Лемківщини).

Лемківське Різдво визначено домінуванням релігійної тематики Свята, що зближує обрядові пісні з церковними колядками⁸. Спільні музичні риси поєднують українські і лемківські весільні ладкання так пісні (нескладні за типом мелодики та інтонаційно прості, що виконують, передовсім, коментуючу функцію на весіллі).

⁸ Вкажемо на факт включення у наш час лемківських церковних колядок до курсу «Музична література» в школах мистецтв та музичних школах Луганська та області.

Показовим для лемків є побутування псалмів та пісень релігійної тематики. Інтонаційно ці наспіви доволі розвинуті, з широкою мелодикою, синкопованим ритмом, зустрічаємо прийом авґментації – протягування останніх тонів у закінченнях мотивів та фраз.

На музичні характеристики лемківських пісень вплинуло професійне західно-європейське мистецтво. Їхній зв'язок віддзеркалюють такі особливості:

- ✓ використання натурального мажору та гармонічного мінору (поява мінору натурального є виключенням і притаманна лише пісням з драматичним та трагічним змістом);
- ✓ будова мелодії за звуками висхідних та низхідних тонічних, субдомінантових, доміантових тризвуків та їхніх обернень;
- ✓ стрибки та м'які ходи на кварту, квінту, сексту, які чітко окреслюють гармонічну основу, фігури обспівування;
- ✓ використання синкоп, що є індивідуальною рисою лемківського фольклору;
- ✓ деякі наспіви закінчуються на III ст. (однак, без відчуття ладової змінності).

Самобутність народнопісенної творчості лемків проявляється у низці характерних, інколи, парадоксальних прийомів, що у цілому наділяють лемківський музичний фольклор доволі неповторним колоритом.

1. Зібрані від етнічних лемків музичні приклади представлені зразками одноголосних пісень, у яких не передбачено наявність другого голосу (і без інструментального супроводу).

2. На Західному Поділлі та Лемківщині переважає речитативний мелос і моторна динаміка із значною роллю, відведеною ритму. Водночас, майже всі жанри (календарно-обрядових та ліричних пісень) наділені розвинутою мелодичною структурою та широким амбітусом.

3. Рухливий темп та моторний тип мелодики є характерним майже для всіх пісень (окрім жанрів псалми, а також драматичних і трагічних ліричних), природно поєднується з кантиленною основою інтонаційних комплексів наспіву, до того й ще широкоамбітусних – від октави до ундецими.

4. Часто використовуються «легкі» синкопи, що утворюються за допомогою незначних фермат (головно, наприкінці фрази).

Лемківський фольклор майже завжди користувався попитом серед професійних музикантів. Приклади обробок лемківських пісень представлені в творчості М. Вербицького, який, до речі, народився на Лемківщині, М. Колесси, С. Людкевича, А. Кос-Анатольського⁹.

Серед видатних лемків – Дмитро Бортнянський¹⁰, відомий оперний співак кін. XIX – поч. XX ст. Модест Менцинський¹¹. На південній Лемківщині відомим є ім'я Юрія Цимбори (1919–1989) – композитора, драматурга, хормейстера. Композитор Іван Майчик є упорядником кількох збірок лемківських народних пісень. Їх з успіхом виконують лемківські хори Львівщини («Лемковина», «Студенка Карпат», «Радоцина»), Івано-Франківщини («Терки», «Студенка») та ін. Відомими представницями Лемківщини і шанувальницями своєї культури є народні артистки України – сестри Байко. Не оминають увагою лемківській фольклор та його збереження і на Заході¹².

У наш час великий внесок у справі збереження та пропагування лемківського фольклору на Луганщині, куди за відомих трагічних обставин було переселено етнічних лемків у 1944–1945 рр., зроблено працівниками культури і освіти. Це – В. Вербовський, директор Енгельської загальноосвітньої школи, у якій декілька разів на рік проходять позакласні заходи, присвячені лемківським традиціям та лемківським пісням; О. Сотникова – керівник жіночого вокального ансамблю «Паняночки» Штурмовського будинку культури, у репертуарі якого є лемківські пісні. Цінними є документальні матеріали та збережені зразки одягу та ужиткової культури лемків, що зберігаються в Луганському та Новоайдарському краєзнавчих музеях. На території області діє Луганське обласне товариство українців,

⁹ Їхні твори звучать і у виконанні Народної хорової капели «Лемковина» (художній керівник – І. Кушнір) сел. Рудно Львівської області та ансамблю народних інструментів під керівництвом З. Булика.

¹⁰ Його батько – лемок Стефан Шкурат, походив з польських Низьких Бескидів (с. Боргне). Переїхавши до України, він змінив прізвище на Бортнянський (що походить від назви його рідного села).

¹¹ Родина Модеста Менцинського походить із селища Мацина на Лемківщині.

¹² У Польщі здобув славу популяризатор лемківських пісень, композитор і диригент Ярослав Полянський (1930–1994). Продовжує цю справу керівник «Лемковини» в Польщі Ярослав Трохановський. У Словаччині найактивнішим популяризатором лемківської пісні є співачка Марія Мачошко (нар. 1940).

депортованих із Польщі «Ватра», а раз на два роки у сел. Переможне Лутугінського району проходить лемківський фестиваль «Стежками Лемківщини».

Сьогодні неминаячої актуальності набувають дослідження проблем «малої батьківщини», що є традиційним середовищем формування особистості, засвоєння свого етнічного, культурного, соціального та релігійного значення. Тому так важливо саме зараз підтримати народну традицію лемків, поки ще живі ті, хто пам'ятають пісні, традиції, обряди в повному обсязі, хто здатен зберегти та передати їх наступному поколінню. Процес етнічного відродження має завершитися завоюванням гідного положення кожного етносу в поліетнічному культурному середовищі України.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Антологія лемківської пісні / Упорядник М. Байко. — Л. 2005 — 496 с.*
2. *Бодак Я. Лемківські трудові пісні-діалоги / Я. Бодак // Народна творчість та етнографія. — Вип. 4. — К. : 2010. — 248 с.*
3. *Бодак Я. Календарні свята, обряди, пісні Горличчини (Лемківщина) / Я. Бодак // Народна творчість та етнографія. — 2010. — № 1. — С. 66–77.*
4. *Бучель Н. А. Свадебные песни (на украинском языке) / Н. А. Бучель. — К. : «Наукова думка», 1988. Кн. 2. — 679 с.*
5. *Гайова Є. Лемківське весілля / Є. Гайова // Народна творчість та етнографія. — Вип. 1. — Київ, 2008. — 125 с.*
6. *Грица С. Музичний фольклор: Стратифікація українського музичного фольклору / С. Грица // Українці : Історико-етнографічна монографія. Кн. 2. — Київ : Видавництво Державного музею-заповідника гончарства в Опішному, 1999. — С. 368–371.*
7. *Грица С. Трансмісія фольклорної традиції: Етномузикологічні розвідки. — Київ–Тернопіль : «Астон», 2002. — 236 с.*
8. *Деба С. В. Жанрова стратифікація лемківського фольклору на Луганищині / С. В. Деба // Молоді музикознавці України : Збірник матеріалів міжнародної X науково-практичної конференції. — К. : КІМ ім. Глієра, 2011. — С. 35–37.*
9. *Деба С. В. Обрядовий фольклор лемків Луганищини в контексті їх етнічної приналежності : дипломна праця / Світлана Володимирівна Деба. — Луганськ, 2011. — 68 с.*

10. Колесса Ф. М. *Музикознавчі парці* / Ф. М. Колесса. — К. : «Наукова думка», 1970. — 592 с.
11. Колесса Ф. М. *Усна словесність* / Підгот. до друку : Б. Луканюк, О. Смоляк. — Тернопіль : Підручники та посібники, 1996. — 40 с.
12. Колесса Ф. *Українська народна пісня у найновішій фазі свого розвитку* / Ф. Колесса // *Фольклористичні праці*. — К. : 1970. — 42 с.
13. Колесса Ф. *Характеристичні признаки мелодій народних пісень з Лемківщини* / Ф. Колесса // *Фольклористичні праці*. — К. : 1970. — 352 с.
14. Макарова А. В. *Лемки на Луганиціні* / А. В. Макарова // *Фольклор, література та мистецтво Сходу України в системі етнокультурних вимірів* : Збірник наукових праць. — Вип. 4. — Луганськ, 2006, — 207 с.
15. Скиба О. В. *Лемківські весільні пісні с. Переможного Лутугінського району Луганської області* / О. В. Скиба, Т. В. Петрушина // *Фольклор, література та мистецтво Сходу України в системі етнокультурних вимірів* : Збірник наукових праць. — Вип. 4. — Луганськ : 2006, — 207 с.
16. *Східнословобжанські українські говірки. Нотатки до мовного портрета переселенців з Лемківщини* : Науково-навчальний посібник / За заг. ред. канд. філол. наук К. Д. Глуховцевої. — Луганськ : 2006. — 109 с.
17. Тарасюк С. В. *Весільний обряд лемків на Луганиціні* / С. В. Тарасюк // *Молоді музикознавці України* : Збірник матеріалів міжнародної XIII науково-практичної конференції. — К. : КІМ ім. Глієра, 2011. — С. 146 – 147.
18. Теремова Т. І. *Музичний фольклор в етнокультурному просторі Луганиціни* / *Методологічні особливості формування професійних якостей студентів* : Збірник наукових праць (Наукове видання ВАК України). — Харків, 2004. — 404 с.
19. Теремова Т. І. *Народна творчість в контексті регіонального фольклору* / Т. І. Теремова // *Сучасна мистецька освіта: реалії та перспективи* : Збірник матеріалів Всеукраїнського науково-практичного семінару. — Суми, 2003. — 345 с.
20. Теремова Т. І. *Пісенний фольклор Луганиціни* / Т. І. Теремова // *Українські народні традиції в культурі ХХ століття* : Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції. — Донецьк, 2000. — 254 с.
21. Фабрика-Процька О. Р. *Пісенна культура лемків ХХ століття: збереження традиції та новаторчість* : автореф. дис. ...канд. мистецтвознав. : 17.00.03. — *Музичне мистецтво* / О. Р. Фабрика-Процька. — Л., 2007. — 20 с.

22. Чаплик К. М. *Трансформація пісенного фольклору лемківських переселенців у Західній Україні (повоєнний період) : автореф. дис. ...канд. мистецтвознав. : 17.00.03. — Музичне мистецтво / К. М. Чаплик. — К., 2010. — 20 с.*

Деба С. В. Стратифікація народнопісенної творчості лемків Луганщини. У статті визначено індивідуальність музичного фольклору лемків Луганщини на основі аналізу зразків народнопісенної творчості лемків, зібраних у фольклорних експедиціях автором дослідження у 2010–2013 рр. Констатується духовна цінність локально збережених традицій та звичаїв лемків за умов співіснування з представниками інших національностей і народностей.

Ключові слова: лемки, Луганщина, етнос, стратифікація, традиція.

Деба С. В. Стратификация народнопесенного творчества лемков Луганщины. В статье определена индивидуальность музыкального фольклора лемков Луганщины на основе анализа образцов народнопесенного творчества лемков, собранных в фольклорных экспедициях автором исследования в 2010–2013 гг. Констатируется духовная ценность локально сохраненных традиций и обычаев лемков при условиях сосуществования с представителями других национальностей и народностей.

Ключевые слова: лемки, Луганщина, этнос, стратификация, традиция.

Deba S. V. Stratification of lemko's folk-art in Luhansk area. Determine personality lemko folk music Luhansk-based analysis of samples carried lemko folk-art collected in folklore expeditions author of the study for 2010–2013. Stated spiritual value locally stored traditions and customs lemko under conditions of coexistence with other nationalities.

Key words: lemke, Luhansk, etnos, stratification, tradition.